

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Tárgy

725.092.3

Hely

Petöfi tér

Idő

"1924"

Személy

Lel. Mánius 15-
tér. néls.

Szerző: Móricz Pál

Cím: Barangolások Pest-Budán

rás: Magyarország

Barangolások
Pest-Budán

1924. 3. 16.

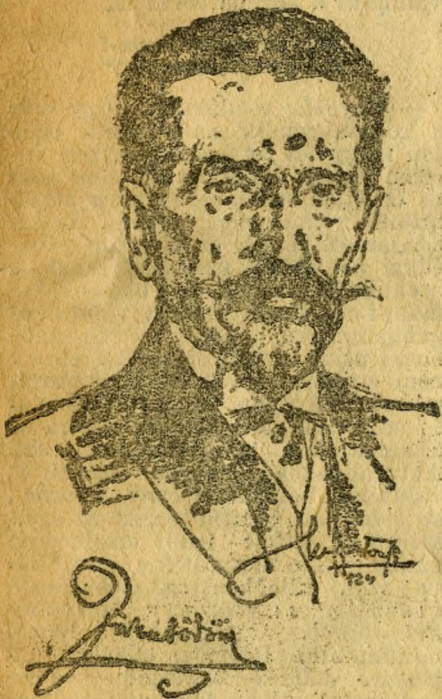
(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

A Petöfi-tér emlékezetességei 3.

A kéttornyú görög templom, az ódon piarista kollégium, a hajdani III-es, most Bristol-szálló és egyéb vén házaktól három oldalt ölelt, a Dunára

Jakab Ödön,
a murosszéki székely nagy költő

ellenben szabad, nyílt Petöfi-tér, a me-reven égnek nyúló Petöfi-szoborról, a régi Pestnek egyik sűrűn emlegetett tórsége volt. A különben sivár, diszta-len torocsokót főként a szobor és a szo-

A belvárosi görögtemplom, a Dunaszélen, a Petöfi-szoborral

bor körüli szegényes kis kertben már vagy 40-50 év óta játszadozó gyermek-seregek tették felejtethetetlenül kedvesen nevezetessé. A belvárosi flucskák, leányok itt játszadoztak: rabló-panduri; mélt., pinckaszt (bigócs), stukkot, csigázást, gombozást, hátanos-dominót (kalapba dobás), a golyókkal katali-

játékot (nemelyiknek egész tele zacskó színes golyója volt).

A gyermekkecsikhez kötve, vigan lengedeztek a felfújt színes gümbök, — 5 krajcárba ha került talán egy? ... A rudon forgó színes papíresillagnak is volt kölete. A 80-as években a Petöfi-tér dunaparti tujékán már a karikázás is nagydivatban volt. A nagyobbak meg a padokon mámoroztak, vagy eck; meg speck-kel gyilkolták az időt (megrovátkolt kavicsot, rézkrajoart taszigáltak a krétával húzott vonatskon). A Petöfi-téri gyerekek ártatlan játszadozásait olykor megzavarták a Széchenyi-térről átlopakodott lipótvárosi ellenséges-hadak. A Petöfi-térek sem maradtak ám adósok. A Régiposta-utcai két Mannó-fiu (Milti és Leonidász), no, meg a két Elischer-testvér (Gyula, a későbbi egyetemi tanár, Vili, a későbbi ügyvéd és Gerbeaud-vő) vezetésével rajtok ütöttek a lipótvárosiakon és ilyenkor a leváterrel (labdaütője) mindig kiverték birodalmukból a Széchenyi-téricket. Volt nagy öröm, a belvárosiak, a kis-Petöfi-sták ilyenkor egész délutánonként ott játszadoztak az elfoglalt Széchenyi-téren.

A belvárosi Mannó-dandár biztos hávéde a legerősebb nyolcadikos diák, Járts Gyula volt, aki a válságos pillanatokban — a diestelenül megfutamodó lipótvárosiak szörnyűködésére — mindig leadta a döntő pofonokat ...

A Petöfi-téren a kenderszöke német nevelőnők is sűrűn előfordultak. Az égő és átszurt szívekkel telefaragott padokon

elmerengve olvasták a piroskötesű Engelhardt-Romant. Egyszer-egyszer felvetették fejüket, epedő szűrke szemüket, rászóltak a kavicsos porban szorgoskodó pesti kis hunn-gyerekekre:

— Still!... Pischtschka! — Nemelykor egy-egy aranyszín anygot nő, gesztenyebarna, mozzékony, hadri francicska

(parisienne) is köztjük keveredett. A tenyeres-talpas, sörrel-vajjal hízalt magyar dadák oldalán — a kacki bajusz alatt a füstölögő vicsoritával — a Molnáriak és a 32-es vitéz pesti bakák ezredéből verbuvált unokafivérek is feltűnedezték, ha azonban baka nem került a rokonságból, a dadák a barnanyaku, esi-

kos matrózingü, rézbőlvaló aranygombos, sötétké k matrózkabátos dunai hajóslegény is elvállalták rokonnak. A kevésbé mozgalmos vízszélen, ahová a gyermeknépnek éppen a víz miatt nem volt szabad lemenni, öreg professzorok, öreg táblabírák sétálgattak komoly beszélgetésekbe elmerülten, minden dél-

Asztalosműhely a görögudvarból, amely az 1770-es évek táján a piaristák refectoriuma volt

után pontosan ott sétáltak az öreg Csillagh, Lacza, s az urberista (volt bihari alispán) Balázsovich Zsigmond táblai-bírák még két más öreg bíró kollégájukkal. Ez volt az ölsz bírói társaság; de bent a Dunára néző Steingasser, majd Schabenböck, illetve később Hics-kávéházban (a mai Bristol-szálló) földszinjén pihenőzgetett a raugos kuriai bírákból, hírneves fogászokból csoportosult törzesszétal, a Csemegi, Karap Ferenc, Nagy Ödön, Asztalos Aba, az öreg Sebész Kuriai bírók és társaik asztaltársasága. A Petőfi-téren egyébként nem igen voltak üzletek, a déligyümölcsös Lens és a festékes Straub üzletei máig fennmaradtak. Az öreg Csillagh Illés grajzlerújából kifejlődött jömenetelű vendéglője és a Jajczay József igen kedves fogadója elmúltak.

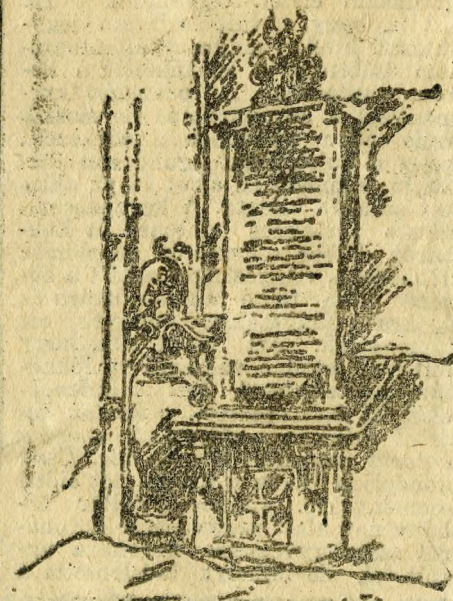
A Petőfi-teret nagyon mozgalmassá tette az ottani hajóállomás. Az Eskü- és Petőfi-téren ugyanis három hajóállomás volt, a propellen, a dunai helyi-hajók és a mohácsi hajó állomása. Ennek az utóbbinak rettenetes nagy kofaforgalma volt. Voltak olyan öreg urak, mint például Acsey Antal doktor, egyetemi tanár, a tudós piarista, akiknek a mindennapi szórakozásuk az volt, hogy a mohácsi hajó érkezéséhez, illetve indulásához naponta lebotyogtak nézgelődni... A piarista kollégiumnál különben a Duná partja cserrel volt tele szórva, a Birli, Gillming és a többi bőrfaragó tímárok árdesmarku legényei

dolgoztak itt a cserrel. A Wallher, majd Bodnár-jéle uszoda is e tájt volt, Konez-uram volt a leghíresebb pesti uszámester. A kölerakodó helyek is itt voltak, Piskéről, felülről hajókon hozták a követ. A belvárosi real és a piarista gimnázium diákjai (az utóbbiak a méltóságos tartású, fekete rove-rendás komoly, fiatal piarista atyák felügyeletével) szintén sokszor kijöttek a Dunapartra játszani, labdázni... Olyik csendes nyári éjszakán szomorú szencziója támadt a Petőfi-térnek. Egyidőtől divatba jött, hogy a szerelmes, bánatos mesterlegények a Petőfi-szobor tövében valamelyik kerti padot utolsó nyugvóhelyül kiválasztották és ott mindjárt szíven, olykor főbe lötték magukat...

A Petőfi-téren minden év tavaszán a légmozgalmassabb, leghangosabb, legünnepiesebb nap a március tizenötödikének napja volt. Az egyetemi ifjak énekelve, kokárdásan, zászlók alatt, koszorúkkal felvonultak Petőfinek a Huszár Adolftól mintázott szobrához... Hajh, te nemes, lelkes, lelkesedni és lelkesíteni tudó boldog, szép hívő ifjú kor!... A Talpra magyar és a Tied vagyok, tied hazám csakugy harsogott. Az ünnepi szónok égő ajkáról — a nemzetünk sor-

sát leginkább kifejező nagyköltőnk szobránál és az üres, árva budai királyi vár felé — dörögve szálltostak a hazafias lángszólamok... Mégis a Petőfi-téri, a március tizenötödiki ünnepségek legmegragadóbb és valóban jelentős eseménye az volt, amikor egyik-másik dráca-költőnk — Petőfiünk és a magyar ifjúság

hamvas-féhar, tiszta eszményeinek hődoiva — személyesen kiállott elszavalni alkalmi költeményét, a Március idusára szerzett gyönyörű ódát, himnuszt... Az édesszavú, borongós lelkű maroszéki nagy székelv Jákob Ödön talán már az egyedüli élő azok közül a szent hitű, drága magyar poéták közül!... Sírnunk tudnak... Bartók Lajos, Abrányi Emil, Rudnyánszky Gyula, Kevecsky Gyula, Gáspár Imre, Incegy László, Pósa La-

Régi pesti görögök sírjai a Belvárosból

jos, Váradi Antal, Pap Zoltán, Zempléni Árpád, Szabó Endre — idő előtt — már mind az elmúlt időké vagytok, pedig neveteken, sorsotokon, ihletéseiteken, alkotásaitokból örökidőig sirva-tisztulni, épülni és termékenyülni tudna egy öntudatosabb, hűségesebb nép.

Móricz Pál